

Sygn. akt III CZ 17/13

POSTANOWIENIE

Dnia 21 marca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jan Górowski (przewodniczący)

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

SSA Monika Koba

w sprawie z powództwa Ż. B.

przeciwko L. B.

o alimenty,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 21 marca 2013 r.,

zażalenia powódki na postanowienie o kosztach zawarte

w wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 17 lipca 2012 r.,

**stwierdza swą niewłaściwość i przekazuje zażalenie do
rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 17 lipca 2012 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 15 marca 2012 r. oraz zażalenie powódki na rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu oraz zniósł wzajemnie koszty postępowania odwoławczego.

Powódka wniosła zażalenie na postanowienie w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego, zarzucając bezpodstawne zastosowanie art. 100 k.p.c., a niezastosowanie art. 98 k.p.c., skoro doszło do oddalenia apelacji pozwanego. Domagała się zmiany orzeczenia w przedmiocie kosztów postępowania i zasądzenia ich na jej rzecz, ewentualnie uchylenia kwestionowanego postanowienia oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postanowienia sądu drugiej instancji co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji, mogły być zaskarżone zażaleniem do Sądu Najwyższego na podstawie art. 394¹ §1 pkt 2 k.p.c. Zmiana tego przepisu dokonana art. 1 pkt 39 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381, dalej - u.zm.k.p.c.), która weszła w życie z dniem 3 maja 2012 r., wyłączyła tego rodzaju środki zaskarżenia z zakresu kompetencji Sądu Najwyższego. Jednocześnie wprowadzony został inny system zaskarżania tych postanowień, określony w art. 394² § 1 k.p.c. w brzmieniu nadanym art. 1 pkt 40 u.zm.k.p.c., w ramach którego kompetencję do rozpoznawania zażaleń przyznano innemu składowi sądu drugiej instancji. Z art. 9 ust. 4 u.zm.k.p.c. wynika, że art. 394¹ § 1pkt 2 k.p.c. w dotychczasowym brzmieniu ma zastosowanie do orzeczeń wydanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy. Wobec tego orzeczenia wydane po dniu 3 maja 2012 r. podlegają zaskarżeniu na podstawie art. 394² § 1 k.p.c. w nowym brzmieniu. Skoro zatem zaskarżone przez powódkę postanowienie Sądu Okręgowego wydane zostało w dniu 17 lipca 2012 r., to Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do rozpoznania złożonego na nie zażalenia.

Konsekwencje wniesienia zażalenia do sądu właściwego, ale skierowania go do sądu niewłaściwego do jego rozpoznania, były rozbieżnie określane w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Według jednego z prezentowanych stanowisk zażalenie skierowane do sądu niewłaściwego było uznawane za niedopuszczalne, ponieważ właściwość sądu do rozpoznania zażalenia ma wpływ na dopuszczalność tego środka zaskarżenia (por. przykładowo niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2002 r., V CZ 66/02; z dnia 12 lutego 2003 r., I CZ 197/02; z dnia 22 marca 2007 r., III CZ 17/07; z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 22/08; 27 lutego 2009 r., V CZ 6/09; z dnia 23 kwietnia 2009 r., IV CZ 33/09; z dnia 13 lipca 2011 r., III CZ 34/11). W drugim nurcie orzeczeń Sądu Najwyższego uznawano, że skierowanie zażalenia do sądu niewłaściwego nie stanowi podstawy do odrzucenia tego środka zaskarżenia. Przyjmowane było, że niedopuszczalność z tej przyczyny nie wynika z art. 370 lub 373 w związku z art. 397 § 2 k.p.c., ponieważ niedopuszczalność zażalenia i niewłaściwość sądu do jego rozpoznania stanowią odrębne kwestie, a zatem i uchybienia ich dotyczące połączone zostały z odrębnymi sankcjami (por. przykładowo niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2008 r., V CZ 131/07, niepubl.; z dnia 28 maja 2008 r., II CZ 31/08; z dnia 12 lutego 2009 r., I PZ 41/08; z dnia 9 grudnia 2009 r., PZ 21/09; z dnia 21 czerwca 2012 r., III CZ 29/12; z dnia 21 lipca 2011 r., V CZ 59/11). Stwierdzenie funkcjonalnej niewłaściwości sądu powinno doprowadzić do przekazania sprawy sądowi właściwemu (por. postanowienia z dnia 28 maja 2008 r., II CZ 31/08; z dnia 8 sierpnia 2008 r., V CZ 48/08), bądź do przedstawienia mu akt sprawy jako właściwemu (por. postanowienia z dnia 9 grudnia 2009 r., II PZ 21/09; z dnia 21 lipca 2011 r., V CZ 59/11; z dnia 22 lutego 2012 r., IV CZ 127/11; z dnia 22 lutego 2012 r., IV CZ 128/11). Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym zażalenie przychyliła się przychyliła się do poglądu, że skierowanie zażalenia do sądu niewłaściwego nie może prowadzić do jego odrzucenia. Niedopuszczalność zażalenia skutkująca odrzuceniem go, przewidziana została w art. 370 lub 373 w związku z art. 397 § 2 k.p.c., a w odniesieniu do zażalenia skierowanego do Sądu Najwyższego art. 370 w związku z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c., dotyczy ona zażalenia wniesionego po upływie przepisanej terminu, nieopłaconego i z innych przyczyn niedopuszczalnego. Za niedopuszczalne

z innych przyczyn uznawane jest zażalenie wniesione na postanowienie nieistniejące albo przez osobę nieuprawnioną do wniesienia tego środka albo z naruszeniem przepisów o obowiązkowym zastępowaniu strony przez adwokata lub radcę prawnego, jedynie na uzasadnienie orzeczenia, a nie jego sentencji; przyczyny te nie są związane z treścią zażalenia. Skierowanie zatem zażalenia do niewłaściwego sądu nie decyduje o jego dopuszczalności. Wobec tego sąd, do którego zażalenie zostało niewłaściwie skierowane, powinien podjąć działania zmierzające do przeniesienia go do sądu właściwego.

Zmiana zaskarżalności postanowień sądu drugiej instancji w przedmiocie zwrotu kosztów procesu, wynikająca z obowiązującej od dnia 3 maja 2012 r. nowelizacji przepisów kodeksu postępowania cywilnego, sprawiła, że Sąd Najwyższy nie jest Sądem właściwym do rozpoznania zażalenia na zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego. Należało je zatem przekazać Sądowi właściwemu na podstawie art. 200 § 1 w związku z art. 394¹ § 3, art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. Konieczność sięgnięcia do art. 200 § 1 k.p.c. regulującego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji problematykę przekazania sprawy sądowi właściwemu, podyktowana została brakiem takiej regulacji w odniesieniu do zażalenia. W uchwałach składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 1955 r., I CO 20/55, OSNCK 1955, nr 4, poz. 69 w odniesieniu do art. 207 d.k.p.c. (w brzmieniu nadanym w 1950 r.) i połączonych Izb Cywilnej oraz Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 listopada 1987 r., III CZP 33/87, OSNC 1988, nr 6, poz. 73, co do art. 200 k.p.c., wyrażone zostało zapatrywanie, że nie ma podstaw do przekazania postanowieniem środka odwoławczego wniesionego do sądu drugiej instancji, sądowi, w którym środek ten powinien być złożony i stosowania art. 207 d.k.p.c. lub art. 200 k.p.c.; należy zarządzić jego niezwłoczne przesłanie sądowi pierwszej instancji. Uchwała z dnia 16 kwietnia 1955 r. wskazywała jako podstawę § 18 ust. 1 regulaminu czynności sądowych, natomiast w uchwale z dnia 28 listopada 1988 r. Sąd Najwyższy powołał się na analogię do art. 188 § 3 k.p.c., który został skreślony z dniem 1 lipca 2000 r. Wskazane stanowisko Sądu Najwyższego nie może być wykorzystane w niniejszej sprawie nie tylko dlatego, że nie obowiązują już przepisy proponowane jako podstawa przesłania sprawy, ale przede wszystkim

z tej przyczyny, że chodzi w niej nie o omyłkowe złożenie pisma zawierającego zażalenie, ale o błędne założenie dotyczące kompetencji Sądu Najwyższego do rozpoznania zażalenia. Stanowi to zarazem o nieprzystawalności odpowiedniego wykorzystania art. 369 § 3 zdanie drugie k.p.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 3 maja 2012 r., który dotyczy czynności o charakterze procesowo-technicznym. Odpowiednie zastosowanie art. 200 § 1 w związku z art. 394¹ § 3, art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. polega na użyciu go adekwatnie do specyfiki zaistniałej sytuacji procesowej, w której potrzeba przekazania dotyczy nie całej sprawy, a złożonego środka zaskarżenia.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.